

ชื่อภาคานิพนธ์ : ประสิทธิภาพในการจัดระเบียบวัด : กรณีศึกษา วัดในจังหวัดพิษณุโลก

ชื่อผู้เขียน : พระมหาบวรวิษณุ ธิรญาโณ (ชาวยวน)

ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

ปีการศึกษา : 2547

การศึกษาเรื่อง “ประสิทธิภาพในการจัดระเบียบวัด : กรณีศึกษา วัดในจังหวัดพิษณุโลก” มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพในการจัดระเบียบวัดที่พระภิกษุอยู่ในจังหวัดพิษณุโลก 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการจัดระเบียบวัดที่พระภิกษุอยู่ในเขตจังหวัดพิษณุโลก

กรอบแนวคิดในการศึกษาประกอบด้วย ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพในการจัดระเบียบวัด 3 ด้าน คือ ด้านความสะอาด ด้านความสงบ และด้านความสว่าง ตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1) ข้อมูลส่วนบุคคลประกอบด้วย อายุ พรรษา ระดับการศึกษาสายสามัญ ระดับการศึกษาสายมัธยมศึกษา ระดับการศึกษาสายบาลี ตำแหน่งการปกครองภายในวัด ตำแหน่งการปกครองคณะสงฆ์ 2) ปัจจัยในการจัดระเบียบวัด 4 ด้าน คือ ด้านศาสนบุคคล ด้านศาสนธรรม ด้านศาสนพิธี และด้านศาสนวัตถุ

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ได้แก่ พระภิกษุที่บวชอย่างน้อย 1 พรรษา อยู่ในวัดที่มีพระภิกษุจำพรรษา 10 รูปขึ้นไป จากวัด 20 วัด เป็นการสุ่มแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test และ Correlation

ผลการศึกษามีดังนี้

1. พระภิกษุกลุ่มตัวอย่างมีอายุตั้งแต่ 20 - 60 ปี มีพรรษาระหว่าง 1 - 3 พรรษา จบการศึกษาสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. จบการศึกษานักธรรมชั้นเอก มีผู้จบการศึกษาสายภาษาบาลีน้อยมาก ส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งการปกครองภายในวัด และคณะสงฆ์
2. ประสิทธิภาพในการจัดระเบียบวัดในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.27 คะแนนจากคะแนนเต็ม 6 คะแนน เมื่อแยกเป็นรายด้าน ด้านความสะอาดมีค่าเฉลี่ย 4.45 ด้านความสงบมีค่าเฉลี่ย 4.30 และด้านความสว่างมีค่าเฉลี่ย 4.06
3. พระภิกษุกลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นความรู้ความเข้าใจในการจัดระเบียบวัด 4 ด้าน คือ ด้านศาสนบุคคล ด้านศาสนธรรม ด้านศาสนพิธี และด้านศาสนวัตถุ ในระดับปานกลาง
4. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการจัดระเบียบวัด ได้แก่ ด้านศาสนบุคคล ด้านศาสนธรรม ด้านศาสนพิธี และด้านศาสนวัตถุ ซึ่งมีด้านศาสนบุคคลที่มีความสัมพันธ์เด่นชัดมากกว่าด้านอื่น
5. ข้อเสนอแนะที่คณะสงฆ์สามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารหาวิธีจัดระเบียบวัดได้ดังนี้
 - 1) คณะสงฆ์ควรคัดสรรบุคคลที่เข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา และควรมีการพัฒนาพระสงฆ์ให้มีความรู้ในหลักธรรมพร้อมทั้งปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง
 - 2) ควรใช้สื่อที่ทันสมัยในการเผยแพร่ศาสนา
 - 3) ควรรวบรัดพิธีกรรมทางศาสนาให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน
 - 4) ควรบูรณะปรับปรุงศาสนวัตถุที่มีอยู่เดิมให้ดียิ่งขึ้น และควรจัดให้มีการแบ่งเขตภายในวัดให้ชัดเจน สวยงาม และร่มรื่น

ABSTRACT

168602

Title of Research Paper : The Effectiveness of Temple Order Management : A Case Study of Temples (Wast) in Phitsanulok Province

Author : Phramaha Borwonwit (Chaywon)

Degree : Master of Arts (Social Development)

Year : 2004

The two objectives of the study were : 1) to examine the current state of temple order management at temples in Phitsanulok Province, and 2) to identify the factors related to it.

The frame work of the study included the dependent variable, i.e., the effectiveness of temple order management in terms of cleanliness peacefulness and brightness, and the independent variables, i.e., (1) personal background data : age, number of years in monkhood, formal education, Buddhist education Pali education ; and 2) four aspects of temple order : people in the temple, Buddhist knowledge, Buddhist rituals and rites, and temple's possessions and property.

The total sample of 200 monks were purposively selected from monks of 20 temples in Phitsanulok which have at least 10 monks who had been in monkhood for at least one Buddhist Lent period. A questionnaire was employed as an instrument for data collection. Percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and Pearson's correlation were used for data analysis

The findings were summed up as follows :

1. The monks in the sample were 20 – 60 years old. They had been in monkhood for 1 – 3 Buddhist Lent periods. Most finished high school or vocational school. They majority completed Buddhist higher education. Few Completed Pali

education. Most held no administrative position at the temples or in the monk committee.

2. The overall effectiveness of the three aspects of temple order management was found to be moderate ($\bar{X}=4.27$ out of 6 points) : cleanliness ($\bar{X}=4.45$), peacefulness ($\bar{X}=4.30$), and brightness ($\bar{X}=4.06$)

3. Also, the monks were found to have a moderate knowledge and understanding about the four aspects of temple order management : people in the temple, Buddhist knowledge, Buddhist rituals and rites, and the temple's possessions and property.

4. The factors found to be significantly related to the effectiveness of temple order management were people in the temple (the most important) followed by Buddhist knowledge, Buddhist rituals and rites, and the temple's possessions and property respectively

5. Recommendations for better management of temple order were as follows :

1) the monk committee should screen those who want to be ordained and a correct knowledge and understanding of Buddhist teachings, including practices should be given to monks :

2) Modern media should be used to spread Buddhism.

3) Procedures of religious rituals and rites should be reduced to fit the current world.

4) Constructions in the temple vicinity should be improved and zoning should be used to keep the temple clean, tidy and shady